

[Chr. Søgaard.]

Sider erkendes at have haft den allerstørste Betydning for det danske Folk; det er særlig paa Privatseminarierne, disse Skoletanker er kommet frem, og særlig gennem Privatseminarierne, at de er gaaet ud i Befolkningen. Og det er nu min Opfattelse, at vel er det godt for en Skolekreds at have en dygtig og kundskabsrig Lærer, men det har ogsaa sin store Betydning, om en Lærer er i aandelig Overensstemmelse, jeg kan godt føje til, i kristelig Overensstemmelse med det store Flertal af Skolekredsens Beboere.

Hvis man saa vender sig til det næste Spørgsmaal, om Privatseminarierne med Hensyn til Kundskabsmeddelelsen har staaet Maal med Statsseminarierne, har man jo ikke synderlig anden Maalestok paa dette Omraade end de afholdte Eksaminer. Jeg har undersøgt Eksaminerne i de tre sidste Aar, 1925, 1926 og 1927, og jeg tror, at Resultaterne i disse tre Aar er nogenlunde typiske. Jeg skal ikke besvare Tinget med at oplæse Tallene, men disse Undersøgelser viser, at i Antallet af de bedste Gennemsnitskarakterer, ug÷, mg+ og mg, staar Privatseminarierne betydeligt over Statsseminarierne, medens Statsseminarierne har det største Antal af Gennemsnitskarakterer, der ligger derunder.

Det tredje Spørgsmaal, man kunde nævne i denne Forbindelse, er, om det har været dyrere eller billigere for Staten med disse Privatseminarier, til hvis Drift den har bidraget gennem en Aarrække. Jeg har vist, at Staten har Brug for disse Seminarier, og at det Arbejde, der gøres paa dem, staar fuldt ud Maal med Arbejdet paa Statsseminarierne, og derfor kan det nu ogsaa have sin Interesse at se, hvilken Udgift de har paaført Staten. Jeg skal her se bort fra enkelte grelle Eksempler, som at et Statsseminarium et enkelt Aar har dimitteret 5 Elever og samme Aar har kostet Staten saadant noget som 70 000 Kr.; man forstaaer, at det er exceptionelt, det er ikke et typisk Eksempel, men det er dog et Eksempel paa, hvad Statsdrift kan føre til, og det bliver jo i alt Fald for dette Aars Vedkommende overordentlig dyre Seminarier, der gaar ud fra et saadant Seminarium.

I Tiden 1897—1919 — jeg har vist nævnt Tallene en Gang — dimitteredes der fra Statsseminarierne 2 280 Elever, fra de private Seminarier 7 273, det vil sige, Tallene forholder sig som 1 : 3. Med Hensyn til den Bekostning, Uddannelsen har paaført Staten i disse Aar, har jeg ikke undersøgt alle Tallene, men jeg har taget nogle

enkelte Stikprøver, som jeg tror er nogenlunde typiske, i alt Fald indtil Aarene 1916—17. I Finansaaret 1896—97 kostede Statsseminarierne 118 000 Kr., medens Privatseminariernes Tilskud kun var 37 000 Kr.; i Finansaaret 1902—03 kostede Statsseminarierne 125 000 Kr., og Tilskuddet til Privatseminarierne var kun 56 000 Kr.; i Finansaaret 1907—08 var de tilsvarende Tal 157 000 Kr. og 54 000 Kr.; i 1912—13 171 000 Kr. og 97 000 Kr. og endelig i 1915—16 170 000 Kr. og 96 000 Kr.

Det vil altsaa sige, at indtil 1916 har Statsseminarierne kostet Staten dobbelt saa meget som Privatseminarierne, men samtidig har Privatseminarierne dimitteret 3 Gange saa mange Elever som Statsseminarierne. Vi ser altsaa, at Statsseminarierne har været overordentlig dyre for Staten i Forhold til Privatseminarierne, og det vil blive et overmaade dyrt Eksperiment for Staten at gaa over til fuldstændig Statsuddannelse.

I Aarene 1921—27 er der paa Statsseminarierne uddannet 978 Lærere, som har kostet Statskassen 4 563 000 Kr., det vil sige 4 665 Kr. gennemsnitlig pr. Elev; der er i samme Tidsrum paa Privatseminarierne uddannet 2 094 Elever, som har kostet Staten 4 280 000 Kr. eller pr. Elev 2 044 Kr. Hvis man sammenligner disse to Tal, vil man se, at med det Tilskud, som Privatseminarierne hidtil har faaet paa Finansloven, og som nu foreslaas lovfæstet, men med det samme Beløb, er der paa hver Elev sparet for Staten 2 621 Kr., og med de 412 Elever, som sidste Aar er uddannet paa vore Privatseminarier, vilde Uddannelsen paa Statsseminarium, hvis den kostede det samme som ellers paa disse, medføre en aarlig Fordyrelse for Staten paa over 1 Mill. Kr.

Jeg tror derfor, at ogsaa økonomisk set staar Staten sig overmaade vel ved at fortsætte som hidtil med de mange Privatseminarier, der jo er under samme Statskontrol, og hvor der afholdes de samme Eksaminer under samme Former som paa Statsseminarierne.

Nu vil man maaske sige, at det gaar jo godt, som det hidtil er gaaet med, at Tilskuddet til Privatseminarierne har staaet paa Finansloven. Jeg er dog ikke helt enig deri. Jeg erindrer, at det ikke er saa længe siden, der af en Regering blev foreslaaet en Nedsættelse af Tilskuddet til de private Seminarier, og hvis Forslaget var blevet vedtaget, vilde efter Forløbet af de 5 Aar, hvori det var Meningen at lade Nedgangen foregaa, Privatseminariernes fremtidige Virk-